

Sygn. akt I CSK 149/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

w sprawie z powództwa K. M.
przeciwko A. spółce z o.o. w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 4 marca 2016 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 3 października 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania
oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 3 października 2014 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił powództwo K. M. skierowane przeciwko spółce A. o zapłatę za wykonane roboty budowlane.

Sąd ustalił, że powód zawarł ze spółką E. umowę o roboty budowlane na budowie pawilonu handlowego L. Inwestorem tej inwestycji była pozwana, która w dniu 31 lipca 2006 r. zawarła z tą spółką umowę na pobudowanie tego pawilonu.

W umowie ze spółką E. wynagrodzenie powoda zostało określone, jako iloczyn stawek jednostkowych i ilości zinwentaryzowanych robót. Powód wykonał roboty objęte umową, a ich ilość i wartość została stwierdzona w sporządzonych kosztorysach powykonawczych oraz protokołach odbioru wykonanych robót. Stawki jednostkowe w kosztorysach odpowiadają stawkom przyjętym w umowie. Na podstawie tych dokumentów powód wystawił faktury na kwotę 145.805,25 zł (119 512,50 zł netto) oraz na kwotę 18.800,20 zł (15 410 zł netto).

Na gruncie tych ustaleń Sąd drugiej instancji wyraził stanowisko, że przyjęta przez Sąd Okręgowy solidarna odpowiedzialność pozwanego z art. 647¹ § 5 k.c., nie wchodzi w rachubę, gdyż niepodobna uznać na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, iż pozwany inwestor w jakikolwiek sposób wyraził zgodę na wykonanie przez powoda na jego rzecz robót budowlanych.

Skarga kasacyjna powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego – oparta na obu podstawach z art. 398³ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 328 § 2, 386 § 6, 385 k.p.c., art. 647¹ § 2 w zw. z art. 60 k.c., art. 647¹ § 5 k.c., art. 201 k.s.h., art. 24, 25 prawa budowlanego, i zmierza do uchylenia tego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

U podłoża stanowiska Sądu Apelacyjnego, że pozwany inwestor nie wyraził zgody na zawarcie umowy między powodowym podwykonawcą a spółką E. legło w istocie założenie, że przebywający na budowie pracownicy inwestora ze względu na pełnione funkcje nie mieli kompetencji do złożenia oświadczenia woli co do tej umowy.

Zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c. inwestor i wykonawca są solidarnie odpowiedzialni za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy za wykonane przez niego roboty budowlane. Przesłankami umożliwiającymi podwykonawcy poszukiwanie zaspokojenia roszczenia w majątku inwestora jest zawarcie przez niego z wykonawcą umowy, której przedmiotem jest wykonanie robót budowlanych, wyrażenie przez inwestora zgody na tę umowę oraz oczywiście należyte wykonanie samych prac.

W sprawie nie jest kwestionowane wykonanie robót budowlanych przez skarżącego w ramach umowy o podwykonawstwo, a więc spełnienie części świadczenia wykonawcy na rzecz pozwanego inwestora, co nastąpiło kosztem skarżącego, który nie otrzymał przysługującego mu wynagrodzenia od wykonawcy.

Kluczowym przeto zagadnieniem, dla przyjęcia odpowiedzialności pozwanego za ten dług wykonawcy jest kwestia zgody pozwanego, o której mowa w art. 647¹ § 2 zdanie pierwsze k.c. Zgoda ta może zostać wyrażona w sposób wyraźny bądź konkludentny, tj. przez każde zachowanie, które ujawnia ją w sposób dostateczny (art. 60 k.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że tolerowanie obecności podwykonawców na placu budowy czy odbieranie wykonanych przez nich robót zakłada dorozumianą zgodę inwestora na solidarną z wykonawcą odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy (zob. m.in. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 6/08, OSNC 2008, nr 11, poz. 121; wyrok SN z dnia 26 czerwca 2008 r., II CSK 80/08, nie publ.; wyrok SN z dnia 4 lutego 2011 r., III CSK 152/10, nie publ.). Poza tym, że czas wyrażenia zgody przez inwestora jest obojętny i zgoda ta może zostać wyrażona (także w sposób milczący) zarówno przed zawarciem umowy, w czasie jej zawierania, jak i po jej zawarciu, ponieważ art. 647¹ § 2 k.c. nie przewiduje żadnych ograniczeń w tym zakresie (zob. m. in. Wyrok SN z dnia 20 czerwca 2007 r., II CSK 108/07, nie publ.; wyrok SN z dnia 9 kwietnia 2008 r., V CSK 492/07, nie publ.; wyrok SN z dnia 2 lipca 2009 r., V CSK 24/09, nie publ., wyrok SN z dnia 27 czerwca 2013 r., III CSK 298/12 nie publ.).

Według wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych przed zawarciem przez skarżącego umowy o podwykonawstwo - na naradzie koordynacyjnej w dniu

9 marca 2007 r. - wykonawca poinformował pozwanego, że jednym z potencjalnych podwykonawców może być skarżący. Pozwany miał wiedzę, co do tego, że wykonawca zamierza zlecić skarżącemu wykonywanie prac związanych z określonymi robotami ziemnymi. Przystąpienie skarżącego do wykonywania tych robót oraz ich wykonywanie znalazło udokumentowanie w dzienniku budowy. Przedstawiciele pozwanego na budowie (M. G., L. B.) znali skarżącego, wiedzieli, że roboty te wykonuje jako podwykonawca i akceptowali ten stan rzeczy (nie sprzeciwiali się temu). Uczestniczyli w cotygodniowych naradach na budowie, jak i zapoznawali się z wpisami w dzienniku budowy. W dniach 30 - 31 marca 2007 r. z udziałem przedstawicieli skarżącego, wykonawcy oraz pozwanego zostały sporządzone protokoły odbioru wykonanych robót. Pozwany wtedy żadnych uwag nie zgłosił.

Podczas spotkania skarżącego z pozwanym w dniu 18 maja 2007 r., a także w rozmowach telefonicznych (odbywających się już po dniu wystawienia przez skarżącego faktur), przedstawiciele pozwanego zapewniali skarżącego, że pozwany zapłaci jemu za roboty. W piśmie skierowanym do skarżącego z dnia 28 czerwca 2007 r. pozwany wskazywał m.in., że będzie dążył do wypłaty należności bezpośrednio na rzecz wierzycieli wykonawcy zaangażowanych w realizację inwestycji, aby nie narazić m.in. skarżącego na straty. Z kolei w piśmie z dnia 16 lipca 2007 r. również skierowanym do skarżącego pozwany wskazywał m.in., że jeżeli wykonawca wyrazi na to zgodę dokona płatności na rachunki podwykonawców.

W świetle tych okoliczności faktycznych zasadnym okazał się zarzut skargi kasacyjnej naruszenia art. 647¹ § 2 zdania pierwszego k.c., przez przyjęcie, że nie doszło do wyrażenia zgody przez pozwanego, o której mowa w tym przepisie, w postaci oświadczenia wyrażonego konkludentnie. Niepodobna bowiem aprobować tego stanowiska Sądu Apelacyjnego, aby na gruncie przytoczonych okoliczności faktycznych przesądzało o nim li tylko to, że pracownicy pozwanego przebywający na budowie ze względu na pełnione funkcje nie mieli kompetencji do jej wyrażenia. Z okoliczności zachowania się pracowników pozwanego, w tym w kontaktach ze skarżącym, wynika akceptacja pozwanego dla wykonania i wykonanych przez skarżącego robót określonych w umowie podwykonawczej.

Inaczej, można przypisać pozwanemu skutki prawne zachowania jego pracowników (wyrażenia zgody).

W konsekwencji zaskarżony wyrok oparty na błędnym stanowisku, że nie doszło do zaktualizowania się przesłanek solidarnej odpowiedzialności pozwanego na podstawie art. 647¹ § 1 k.c. z uwagi na brak jego zgody przewidzianej w § 2 zdaniu pierwszym tego przepisu, nie mógł się ostać.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.

jw

eb